

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zájezd po účinnosti NOZ

Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) přináší změny i v oblasti cestovního ruchu. Stejně jako v jiných oblastech i nová právní úprava zájezdu spočívá zejména na menší formálnosti, ochraně spotřebitele a dobré víry.

Odlišnost nové úpravy je znát již z použité terminologie. NOZ na rozdíl od zákona 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“) nepoužívá termín „cestovní smlouva“ (§ 852a a n. OZ), ale „smlouva o zájezdu“. Jedná se přitom o stejný smluvní typ, označení cestovní smlouva je však nepřesné, neboť plněním podle této smlouvy není cesta, ale zájezd jako soubor služeb cestovního ruchu. Navíc dosavadní právní úprava plně neodpovídá směrnici č. 90/314/EHS ze dne 13. června 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (dále jen „**směrnice č. 90/314/EHS**“), která je základem evropské úpravy zájezdu.

Co je to zájezd?

Pojem zájezd je v českém právním řádu s účinností od 1. října 2000 definován v § 1 zákona č. [159/1999](#) Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu (dále jen „**zákon o podnikání v cestovním ruchu**“). Tuto definici zájezdu částečně přebírá i NOZ, který říká, že zájezd je soubor služeb cestovního ruchu, pokud je uspořádán na dobu delší než dvacet čtyř hodin nebo zahrnuje-li přenocování a obsahuje-li alespoň dvě z těchto plnění (i) ubytování, (ii) dopravu a/nebo (iii) jinou službu cestovního ruchu, která není doplňkem dopravy nebo ubytování a tvoří významnou část souboru nabízených služeb. Jinými službami mohou být například průvodcovské služby nebo organizace fakultativních výletů.

Zákon o podnikání v cestovním ruchu navíc uvádí, že se jedná o *předem sestavenou kombinaci* služeb. Takto je zájezd vymezen i směrnicí č. 90/314/EHS. Vzhledem k tomu, že se ale v případě zákona o podnikání v cestovním ruchu jedná o speciální právní předpis k NOZ, je pravděpodobné, že se nadále bude vycházet z definice uvedené v zákoně o podnikání v cestovním ruchu. Navíc takovéto vymezení pojmu zájezd blíže vystihuje formulaci směrnice č. 90/314/EHS a je v souladu s výkladem pojmu Evropským soudním dvorem (dále jen „**ESD**“). Ten v rozsudku ze dne 30. dubna 2002 ve věci C-400/00 Club Tour, Viagens e Turismo SA v. Alberto Carlos Lobo Goncalves Garrido pod pojem zájezd ve smyslu směrnice č. 90/314/EHS zahrnul i cesty, které jsou cestovní kanceláři organizovány na přání spotřebitele. Součástí smlouvy jsou podle ESD i veškerá zvláštní přání, která spotřebitel při objednání zájezdu pořadateli sdělil a obě strany je akceptovaly[1]. Ve stejném rozsudku ESD judikoval, že za *předem sestavenou kombinaci* služeb je nutné považovat kombinaci služeb, která spočívá na přání spotřebitele, která spotřebitel vyjádřil do okamžiku, kdy strany dospěly k dohodě a uzavřely smlouvu[2].

Jak strany kontrahují?

Smluvní vztah mezi zákazníkem a pořadatelem vzniká na základě uzavření smlouvy o zájezdu. Smlouvou o zájezdu se pořadatel zavazuje pro zákazníka obstarat zájezd a zákazník se zavazuje zaplatit souhrnnou cenu (§ 2521 NOZ). V tom se nová úprava od současné neliší. I u smlouvy o zájezdu se však projevila zásada menšího důrazu na formu právního jednání. Na rozdíl od cestovní smlouvy smlouva o zájezdu nemusí být písemná. Pořadatel je však povinen zákazníkovi vydat doklad o smlouvě, tzv. potvrzení o zájezdu. Potvrzení o zájezdu vyžaduje písemnou formu a mezi jeho náležitosti kromě označení smluvní stran, vymezení zájezdu a údaje o ceně patří i údaj o způsobu, jakým má zákazník uplatnit své právo z porušení povinnosti pořadatele včetně údaje o lhůtě, ve které může práva uplatnit.

S kým uzavírá zákazník smlouvu?

Pořadatelem zájezdu je osoba, která sama nebo prostřednictvím třetí osoby nabízí podnikatelským způsobem veřejnosti nebo skupině osob zájezd (§ 2523 odst. 1 NOZ). Tím NOZ opouští koncepci OZ, kdy mohl být pořadatelem zájezdu pouze subjekt mající příslušné podnikatelské oprávnění, tj. koncesi na živnost cestovní kancelář. Toto pojetí zájezdu neodpovídá vymezení směrnice a z práv cestujícího při porušení smlouvy pořadatelem vylučuje právo na odškodnění za ztrátu potěšení z dovolené. Smyslem úpravy NOZ je chránit dobrou víru zákazníka, který uzavře smlouvu o zájezdu s osobou, která nemá potřebné veřejnoprávní oprávnění, a garantovat mu stejná práva jako kdyby uzavřel smlouvu s osobou, která příslušná oprávnění má.

Co se stane se s cestovní smlouvou uzavřenou za účinnosti OZ?

Pokud je cestovní smlouva, která byla uzavřena před 1. lednem 2014 podle dosavadních právních předpisů neplatná (například nebude dodržena obligatorní písemná forma), bude se považovat za platnou smlouvu o zájezdu v případě, že bude vyhovovat ustanovením NOZ o smlouvě o zájezdu (§ 3078 NOZ). Takovým způsobem dojde k obživení cestovní smlouvy. Jedná se o výjimku z pravidla, kdy zákonodárce neměl v jiných případech v úmyslu, aby se stará úprava přizpůsobila úpravě nové. Také pokud se za účinnosti NOZ bude rozhodovat o náhradě škody z porušení platné cestovní smlouvy uzavřené za účinnosti dosavadních právních předpisů, a to i když k porušení povinnosti cestovní kanceláře došlo ještě před účinností NOZ, použije se úprava obsažená v NOZ a zákazníkovi se přizná právo na odčinění újmy za narušení dovolené.

Když se dovolená nevydařila...

Po vzoru jiných zemí Evropské Unie (např. Nizozemí, Německo, Belgie) zavádí NOZ institut náhrady za narušení dovolené. Povinnost pořadatele nahradit nemajetkovou újmu utrpěnou zákazníkem v důsledku neplnění nebo vadného plnění služeb zahrnutých v zájezdu dovodil ESD výkladem ustanovení čl. 5 směrnice č. 90/314/EHS. V rozsudku ze dne 12. března 2002 ve věci C-168/00 Simone Leitner v. TUI Deutschland GmbH & Co KG judikoval, že *“mimo jiné je účelem směrnice, obzvláště článku 5, ochrana spotřebitele. Pro ně má náhrada škody za ušlou radost z dovolené zvláštní význam“*...“článek 5 směrnice musí být vykládán tak, že v zásadě uděluje spotřebitelům právo na náhradu nehmotné újmy vyplývající z nesplnění nebo nesprávného plnění služeb zájezdu.”[3]

Ve věci C-168/00 byl požitkem zákaznice z dovolené narušen tím, že zákaznice se z hotelového jídla nakazila salmonelózou. Ve věci C-400/00 si pak zákazník plně neužil dovolenou, protože letovisko bylo poseto tisíci vosami. Bude tedy vždy nutné jednotlivé případy narušení dovolené posuzovat individuálně, protože důvody ztráty radosti z dovolené mohou být velmi odlišné a subjektivní.

Oba zákazníci ve výše uvedených řízeních se domáhali náhrady újmy v penězích (zákazník ve věci C-400/00 odmítl po návratu uhradit zbytek ceny). Ustanovení NOZ o zájezdu způsob náhrady újmy za

narušení dovolené nespecifikují. Obecné pravidlo náhrady nemajetkové újmy stanoví, že se újma odčiní přiměřeným zadostiučiněním. To musí být poskytnuto v penězích, pokud jiný způsob neodčiní újmu účinněji (§2951 odst. 2 NOZ). To v případě narušení dovolené zjevně není možné. Je tedy namístě žádat náhradu nemajetkové újmy v penězích.

Je nutné dodat, že zákazník se mohl domáhat náhrady za ztrátu radosti z dovolené již za účinnosti OZ. Nebyla však zakotvena v zákoně, pouze dovozována judikaturou s využitím § 11 a následujících OZ.

Právo na náhradu za narušení dovolené však zákazníkovi vznikne jen v případě, že účelem zájezdu byla skutečně dovolená a odpočinek cestujícího. Nikoli tedy v případech, kdy účelem zájezdu není rekreace, ale školení nebo účast na konferenci apod.[4]

Závěrem

Díky NOZ dojde k plné transpozici směrnice č. 90/314 EHS ve znění v souladu s výkladem ESD do českého právního řádu. Tato směrnice je však považována za zastaralou a již se připravuje směrnice nová. Podle důvodové zprávy k návrhu nové směrnice se od roku 1990 změnila tržní struktura natolik (zejména díky rozšíření internetu a liberalizaci v letecké dopravě), že je potřeba přijmout nový předpis, který tyto změny bude reflektovat. V souladu se stálou politikou EU si i návrh nové směrnice klade za cíl „*zlepšit fungování vnitřního trhu a dosáhnout vysokého stupně ochrany spotřebitele sblížením pravidel o souborných službách pro cesty a jiné kombinace cestovních služeb*“[5]. Návrh směrnice zohledňuje judikaturu ESD, protože dle názoru předkladatelů stále panují nejasnosti ohledně použitelnosti směrnice č. 90/314 EHS při kombinování cestovních služeb. Za tímto účelem návrh opouští pojem soubor služeb a zavádí nové termíny, které bude nutné transponovat do českého právního řádu. Dále nová směrnice navrhuje rozšířit množství informací, které je pořadatel před uzavřením smlouvy povinen zákazníkovi sdělit. Pokud bude návrh schválen, bude pořadatel povinen informovat zákazníka o pasových a vízových povinnostech, včetně přibližné délky lhůt k jejich vyřízení. Návrh pevně stanovuje i maximální délku lhůty, v jaké musí být zákazníkovi oznámeno zrušení zájezdu z důvodu, že nebylo dosaženo potřebného počtu zákazníků, který uskutečnění zájezdu podmiňoval. Tato lhůta nesmí překročit 20 dní. NOZ pouze stanoví, že pořadatel lhůtu uvede v potvrzení o zájezdu. Její délku nijak nespecifikuje. Bližší specifikaci návrh přináší i v případě povinnosti pořadatele poskytnout pomoc zákazníkovi, který se ocitnul v nesnázích. Po účinnosti návrhu nové směrnice by navíc pořadatel musel zákazníkovi poskytnout pomoc i v případě, kdy by zákazník situaci způsobil z nedbalosti nebo dokonce úmyslně. V takovém případě by si ale pořadatel za poskytnutou pomoc směl účtovat přiměřený poplatek.

Připravované změny jsou v celku rozsáhlé a podle článku 21 návrhu směrnice je navíc její charakter kogentní. Je tedy otázkou, jak dlouho bude právní úprava účinná od 1. 1. 2014 ještě aktuální.

Barbora Malimánková,
advokátní koncipientka

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440
Fax: +420 224 248 701

[1] Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 30. dubna 2002 ve věci C-400/00 Club Tour, Viagens e Turismo SA v. Alberto Carlos Lobo Goncalves Garrido, v anglické verzi dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[2] Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 30. dubna 2002 ve věci C-400/00 Club Tour, Viagens e Turismo SA v. Alberto Carlos Lobo Goncalves Garrido, v anglické verzi dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[3] Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 12. března 2002 ve věci C-168/00, v anglické verzi dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[4] Srov. důvodová zpráva k NOZ

[5] Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2013/0246 (COD), v anglické verzi dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

Další články:

- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpečnostní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulační požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)